

quod sit in potentia ad magnitudinem, ita quod auctu nullam magnitudinem habeat, sequeretur enim quod cõe subiectu, f. materia prima, esset separatum per se existens absque forma; quod & nunc ostensum est esse impossibile. Et prius in alijs libris, puta in Primo Physi. Deinde cum dicit,

V A T A B. *Preterea talis mutatio accretionis propria non est sed*

VATAE. *Præterea talis mutatio accretionis propria nō est, sed generationis, nā Accretio magnitudinis, quæ in quoipā inest, augmetatio est. Decretio nero eiusdem, diminutio. Quamobrem id, quod accrescit, magnitudinem in quan-*
dum habeat oportet. Princed nequaquam conuenit, accretionem ē materia, quæ magnitudinis sit expers, ad actum magnitudinis esse: potius enim esset generatio cor- poris, non accretio.

ANT. Amplius autem talis transmutatio non augmentationis est propria, sed generationis. Augmentatio enim est exsistentis magnitudinis ad ditamētum; Diminutio autem minoramentum, ideo oportet habere aliquam magnitudinem quod augetur. quapropter non ex materia sive magnitudinis oportet augmentationem esse in actu magnitudinis. generatione enim utique erit magis corporis, non augmentatio.

Ostendit propositum ratione sumptu ex parte augmenti, & dicit, qd talis tralmutatio, quæ, si fieret ex eo quod solum esset in potentia ad magnitudinem, non proprie pertinet ad augmentum, sed magis ad generationem: quia de ratione augmenti est qd fiat additio ad præexistentem magnitudinem. Dicitur enim aliquid augeri ex eo quod fit maius: quod nō esset nisi aliquid prius esset magnum. Et per oppositum, de ratione diminutionis est qd fiat quemadmodum minoratio magnitudinis præexistentis. Vnde patet qd oportet id quod augetur habere aliquam magnitudinem. Et si coporet qd augmentatione fiat, non quidem qd materia, quæ erat sine magnitudine in actu, perueniat ad hoc qd habeat magnitudinem in actu: hoc enim non esset augmentatio corporis, sed generatio: cuius rationis est qd fiat aliquid in actu, quod prius fuit in potentia.

LECTIO. XIII.

**Quæ nam sit eius, quo aliquid augetur,
natura inquiritur.**

Potius itaq; sumamus oportet, quasi tractates ab initio questionem, qualis accretio decretione, cuius causas querimus, existat. Igitur eius, quod accrementum suscipit, pars quaevis augeri uidetur. Atq; pari modo in decreto, minor evadere. Preterea accedente quopiam accre scere, et abiente decrescere,

A N T. **S**Vscipiendum itaq; magis, quasi tangentes
Tex, c. 32, **quaestione** à principio, qualis aliquius entis
augmentari & diminui causas querimus. Vide
tut itaq; eius, quod augetur, quæcumq; pars aut
cta esse. Similiter aut in diminutione minor eë
generata. Amplius autem adueniente aliquo
augmentari & recedente diminui.

Postquam Philosophus determinauit de augmēto ex parte eius quod augetur, hic inquirit de eo, quo aliqd augetur. Et primo proponit de quo est intentio; & dicit, *Q*, cum de ratione augmenti sit q̄ sit additamentum magnitudinis: hoc magis videtur esse suscipendum ad præfitem cōsiderationem, sicut difficultius, quasi aliquod principium questionis facientes, quale sit id, quo aliqd augetur vel diminuitur, ut sic augmenti & diminutionis causas conuenientes inquiramus. Secundo ibi: {Videtur utriusq; eius.} Exequitur propositum. Et primo ponit diuinionem intentiam principaliter, Secundo interponit aliam

A questionem, ibi {Quæret autem alius.} Tertio solvit questionem principalem, ibi {Quæ autem de his que sint est.} Circa primum tria facit. Primo proponit duas suppositiones, Secundo mouet dubitationem, ibi {Necessitate autem augmentari.} Tertio excludit quādam obviatio- nem, ibi {Se nec si contingit.} Prima ergo suppositio quam primo proponit, est hæc, q[uod] eius, quod auger, que libet pars videtur esse augmentata. Et similiter de diminu- tione quælibet pars eius quod diminuitur videtur esse fa- cia minor, cuius ratio appetat ex eo quod dicitur in Quin- to Phys., illud enim, cuius aliqua pars mouetur, dicunt mo- ueri in partem, & non simplicerit: sicut homo dicit vul- nerari, cuius manu vulnerata est. Ad hoc ergo q[uod] aliquid p[ro]pter se & simpliciter moueat, requiritur q[uod] quælibet pars eius mouatur, quod quidem etiam in augmentatione, & om- nibus alijs motibus obseruari oportet. Secunda supposi- tio est, q[uod] omne quod auger, augmentatur aliquo adue- niente extrinseco, & similiter diminuitur aliquo alio recedente, cuius ratio est, quia oportet aliquid in actu re- duci per id quod est actu: vnde finis hoc, id, quod est in po- tentia ad maiorem quantitatem, reducitur in actu illius quætitatis per aliquid quod habet actu quantitatem illa: & hoc est quod adiungit et quod auger. Deinde cum dicit,

Itaq; aut incorporeo, aut corpore augeri illud, necesse est. Si igitur incorporeo, quod commune est separabile erit. At à magnitudine materiam esse separabilem, quemad modum prius est dictum, impossibile est. Sin ideo corporo, duo corpora, id, in quam, quod augerit, et quod auger in eodem erunt loco, quod etiam fieri nequit.

Necessitatem autem augmentari, aut incorporeo, aut corporeo. Siquidem igitur incorporeo, erit separatum quod coe. impossibile est autem materialia a magnitudine esse separabile, quemadmodum dictum est prius. Sicutem corporeo, duo in eodem loco corpora erunt, & quod augetur, & quod augetur, est autem & hoc impossibile.

Proponit dubitationem, quā sequitur ex duabus prae-
missis divisionibus. Si enim eius, quod augetur, oportet
quamlibet partem augeri: & omne augmentum sit per ali-
cūtus additionem: cōsequens est q̄ libet partē eius, qd̄
augetur, oportet aliquid addi, necesse ē p̄ qd̄ id, quod
additur, quo dicitur aliquid augeri, aut ēlē corporeum,
aut incorporeum separatum ab omni quantitate corpo-
rali. Sed, sicut supra ostensum est, impossibile est q̄ mate-
ria separata sit à magnitudine, vnde de patē p̄ id, quo aliquid
augetur, non potest esse incorporeum. Et iterū, si esset in-
corporeum, non esset quantum in actu: vnde sui appositi-
one non faceret maius finis quantitatē. Si autem dicatur,
id, quo addito, aliquid augetur, ēlē corporeum, sequeret
duo corpora simul ēlē eodem locō, corpus, quod au-
get, & corpus additum quod auger. Nō nō, potest dici qd̄
collocetur seorsum corpus quod augetur, & corp⁹ quod
auger: quia oportet additamentum fieri libeliter partē eius
quod augetur, quod ex supradictis suppositionib⁹ sequitur:
& hoc etiam est impossibile, si qd̄ duo corpora sint sim-
ul in eodem loco, et sic sequitur inconveniens ad vtrāq;
partem questionis. Deinde cum dicit.

At nero nec accretionem decretionem perinde fieri,
atq; cum ex aqua sit aer: tunc enim moles fieri maior as-
solet) dicere contingit. non enim id accretio, sed eius qui
dem in quod mutatio sit generatio, contrariq; nero corru-
ptio erit, neutrins autem, accretio. Immo aut nullius, aut
si quid utrisq; ei, inquā, quod oritur, & ei quod intererit
commune est, nueluti corpus, cūs erit, et nec aqua, nec aer
accrescit: nero illa intererit, hic oritur: sed corpus, si quid

Quod au-
get secūdū
quamlibet
ntē augēt.

Tex. Co., I.

*Augmentū
fit aliquo
extrinsecus
adueniéte.*

VATA B.

ANT

Dubium.

Duo corpora
eē simul in
eodē loco
est impolē;